

РОЗВИТОК У СТУДЕНТІВ УМІННЯ НАВЧАТИСЯ ЗАСОБАМИ ІКТ

Серед ключових компетентностей вміння навчатися розглядається як основа неперервного навчання, а у вітчизняній дидактиці зосереджувалося на формуванні загальнонавчальних умінь і навичок. Визначають різні шляхи розв'язання проблеми: через організацію самостійної роботи, добір та розв'язування навчальних задач, які формують самостійність пізнавальної діяльності (М. Скаткін, Б. Єсіпов); через введення узагальнених знань, які складають орієнтувальну основу діяльності (П. Гальперін, Н. Талізін); через формування прийомів пізнавальної діяльності (В. Давидов, Д. Єльконін). О. Савченко виокремлює такі складники ключової компетентності «уміння вчитися», як: мотиваційний, змістовий, процесуальний.

Компетентність «уміння вчитися» розглядаємо як цілісне індивідуальне утворення, яке містить кілька складників відповідно до загальної схеми діяльності людини (потреба і мотивація, що зумовлюють мету діяльності; дії, операції для її досягнення; пізнавальні процеси, що забезпечують реалізацію діяльності). Основні складники інтелектуально-соціальний, аксіологічний, когнітивний, діяльнісний або процесуальний, організаційно-комунікативний.

Інновації у педагогічних технологіях пов'язані з інноваціями в галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Тому студент/учитель має бути обізнаним у питаннях раціонального використання ІКТ у професійній діяльності. Педагогічно виважене використання у процесі навчання електронних навчальних курсів (ЕНК), дистанційних курсів, розроблених на платформах управління навчанням, сприятиме розвитку у майбутніх фахівців компетентності «уміння вчитися». Особливої ваги набуває проектування курсів та їх мобільність. Проблема використання ІКТ, і в тому числі технологій дистанційного навчання, присвячена низка досліджень В. Бикова, М. Жалдака, В. Кухаренко, Н. Морзе, О. Спіріна, Ю. Триуса та ін.

Метою статті є висвітлення можливостей формування складників компетентності «уміння вчитися» у мережній підтримці навчального процесу майбутніх вчителів математики на прикладі розроблених авторами ЕНК.

Використовуючи у навчанні ЕНК, можна розширити арсенал засобів, форм і методів взаємодії учасників навчального процесу, забезпечити студентів новітніми ресурсами, організувати їх самостійну роботу та керувати нею.

ЕНК нами розроблено на платформі Moodle і в найбільшій мірі використовуються у навчанні наступні: «Інформаційно-комунікаційні засоби навчання (ІКЗН) математики», «Математичний аналіз», «Теорія ймовірностей і математична статистика» (для спеціальностей «Математика», «Інформатика», «Фізика», «Практична психологія»). Курс «ІКЗН математики» створено на основі навчально-методичного посібника [1], де подаються відомості про програмні

засоби навчального призначення для впровадження у загальноосвітніх школах, про використання мережних і мобільних технологій навчання. Передбачено виконання лабораторних робіт з метою ознайомлення з програмним забезпеченням для мультимедійної дошки; з інструментами Moodle для проектування і створення електронних курсів для школярів тощо.

Слід забезпечувати впровадження тріади «студент-електронний навчальний курс-викладач». За допомогою системи управління навчальним контентом важливо забезпечити простоту у спілкуванні і співпраці всіх учасників навчального процесу за допомогою мережних технологій, сприяти створенню соціальних спільнот, засобів колективного спілкування й обміну відомостями. Викладач більшою мірою стає фасилітатором навчального процесу, здійснюючи підтримку як окремого студента, так і груп. Це дає більше варіативності для впровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання. Реалізувати підхід можна, якщо ЕНК забезпечуватиме інформаційну, формувальну, розвивальну, виховну функції та функцію управління.

Важливо дотримуватися педагогічних умов для забезпечення формування компонентів. Студент повинен мати уявлення про кінцевий результат роботи, сформулювати власну мету вивчення курсу чи окремо взятої теми. Тому в ЕНК слід подавати ресурси, які відбивають загальну мету вивчення курсу і окремих його тем, ілюструють внутрішні та міжпредметні зв'язки. Ознайомлення з такими матеріалами можна представити через дистанційні уроки.

Для стимулювання мотивації учіння в ЕНК викладачу слід забезпечити суб'єкт-суб'єкту позицію. Важливо, як студент зможе застосувати набуті знання, створити і представити власний новий продукт. Тому завдання, пов'язані з надсиланням створеного на форум і подальше обговорення, спільну розробку вікі-сторінок в умовах мережевої підтримки навчання можна вважати доцільнішим, ніж завдання типу «Відповідь у вигляді файлу», «Відповідь on-line». При цьому доцільно забезпечувати умови, щоб тему для обговорення на форумі міг створювати кожен учасник (відповідно до теми обраного завдання). Це забезпечує можливість студенту виявляти власне ставлення, власну оцінку, власну позицію. Важливо, щоб студент зміг використати розроблений продукт. Досвід показав, що доцільно перелік завдань складати так, щоб при умові їх виконання всіма учасниками навчального процесу отримати суспільно значущий продукт. Наприклад, в курсі «ІКЗН» доцільно обирати теми з переліку запропонованих, які охоплюють весь курс математики певного класу.

Для посилення мотивації учіння слід збагачувати зміст ЕНК особистісно орієнтованим, емоціогенним матеріалом. Використовують прикладні задачі, практичного змісту, з цікавою фабулою, які можна подавати в уроках-лекціях.

У доповіді детальніше буде висвітлено можливості для розвитку когнітивного й діяльнісного компонентів компетентності «уміння вчитися».

Література

1. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання математики: [навчальний посібник] / В. В. Корольський, Т. Г. Крамаренко, С. О. Семеріков, С. В. Шокалюк; [наук. ред. М. І. Жалдак]. – Кривий Ріг: Книжкове видавництво Киреєвського, 2009. – 316 с.

УДК 378.147

Ю. С. Кулінка,
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СТУДЕНТАМИ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ З РЕКЛАМНОГО ДИЗАЙНУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ДИСЦИПЛІН

Побудовою та методикою використання систем творчих завдань у навчальному процесі займалися О. Дем'яненко, О. Журба, Л. Масол, О. Полєвікова, П. Розвозчик, Г. Терехова. Різні аспекти творчої діяльності педагогів розглянуті у працях М. Гафітуліна, В. Загвязинського, Е. Зеєра, А. Усової. Класифікацію творчих вправ подано в роботах Л. Шелестової та В. Мельничайка.

У педагогічній практиці розрізняють навчальні, навчально-творчі, творчі завдання. Визначення навчально-творчого завдання (у зіставленні його з навчальним) дається у роботі І. Шахіної: це така форма організації змісту навчального матеріалу, за допомогою якої вчитель створює учням творчу ситуацію, прямо або опосередковано задає мету, умови та вимоги до навчальної діяльності. Навчально-творче завдання передбачає діяльність у два етапи: формулювання проблеми та її розвиток.

Що стосується творчих завдань, то в педагогічних джерелах наголошується, що загальну теорію й класифікацію їх ще не створено, проте висувається ряд підходів до їх визначення. Під творчими завданнями К. Копняк, О. Кузьміна та Л. Захарченко розуміють такі навчальні завдання, які вимагають від студентів не простого відтворення інформації, а творчості, оскільки такі завдання містять більший чи менший елемент невідомості та мають, як правило, кілька підходів. Творче завдання (особливо практичне і наближене до життя або майбутньої професії) надає змісту навчанню, мотивує. Вибір творчого завдання є в свою чергу творчим завданням для викладача, оскільки вимагає від нього знайти таке завдання, яке буде задовольняти такі критерії: не має однозначної і простої відповіді чи розв'язку; є практичним і корисним для студентів; пов'язано з професійним спрямуванням студентів; викликає інтерес у студентів; максимально сприяє меті навчання.

Отже, творче завдання – це взаємозв'язок пізнавального і розумового завдань, його рішення вимагає від студентів застосування раніше засвоєних знань та умінь у новій ситуації, їх комбінацію та перетворення, побудову на їх основі способу рішення, бачення нової проблеми у традиційній ситуації, бачення структури і нової функції об'єкта, важливе напруження думки, збудження розумової діяльності.